

Калінська І. М.,

здобувач, ст. викладач кафедри
фінансів та банківської справи,
Європейський університет,
(м. Київ), Україна

Kalinska I. M.,

doctoral candidate, senior
teacher of department
of finances and banking
European university, (Kyiv),
Ukraine

**КРИТЕРІЇ ТА МЕТОДИ
ОПТИМІЗАЦІЇ ФІНАНСОВОЇ
АРХІТЕКТУРИ ЗБИТКОВОГО
ПІДПРИЄМСТВА**

**CRITERIONS AND METHODS
OF OPTIMIZATION
OF UNPROFITABLE
ENTERPRISE'S FINANCIAL
ARCHITECTURE**

Розкрито сутність механізму оптимізації фінансової архітектури збиткового підприємства. Визначено критерії та методи оптимізації фінансової архітектури збиткового підприємства.

Essence of mechanism of optimization of unprofitable enterprise's financial architecture of is exposed. Criteria and methods of optimization of unprofitable enterprise's financial architecture are defined.

В умовах посткризового відновлення темпів економічного зростання проблема збитковості вітчизняних підприємств не втрачає своєї актуальності. Зокрема, при зниженні частки збиткових підприємств у загальній кількості підприємств в Україні у 2011 р., суми збитків майже не знизилися та залишаються досить значними — 141, 1 млрд грн, що становить 10,7 % від ВВП. При цьому в промисловому секторі економіки України при зниженні частки збитково працюючих підприємств з 42,5 % у 2010 р. до 39,7 % від загальної кількості підприємств у 2011 р. суми збитків зросли на 30 % та становили 49,9 млрд грн [1].

Отже, зазначимо, що зростання суми збитків промислових підприємств в умовах поступового відновлення докризових темпів виробництва сигналізує про наявність глибинних внутрішньогосподарських протиріч у сфері фінансового забезпечення діяльності підприємств, розв'язання яких можливе на основі застосування механізму оптимізації фінансової архітектури збиткового підприємства.

Синтезуючи та розвиваючи наукові доробки в сфері управління фінансами підприємств [2—4], визначимо категорію «механізм оптимізації фінансової архітектури збиткового підприємства» як цілісну систему управління процесом організаційно-фінансової реструктуризації збиткового підприємства, що призначена для організації взаємодії об'єктів і суб'єктів даного процесу на основі обраних критеріїв і методів оптимізації.

Об'єктами оптимізації фінансової архітектури підприємства виступають її компоненти, а саме: організаційно-правова форма, структура власності, структура капіталу та система корпоративного управління. Суб'єктами реалізації механізму оптимізації фінансової архітектури є найбільш важливі для даного підприємства групи стейкхолдерів. Ступінь важливості оцінюється за мірою впливу окремих груп на процес організаційно-фінансової реструктуризації підприємства та ступенем їх зацікавленості у відновленні платоспроможності підприємства.

Критерій оптимізації з математичної точки зору є величиною, що в процесі пошуку оптимального рішення повинна прийняти мінімальне або максимальне значення [5, с. 18]. Визначення критеріїв оптимальності компонентів фінансової архітектури збиткового підприємства дозволяє здійснювати вибір між альтернативними оптимізаційними заходами з метою відновлення його платоспроможності та стабілізації фінансового стану. Таким чином, критерієм оптимізації організаційно-правової форми господарювання слід визначити максимізацію обсягу фінансових ресурсів за рахунок джерел з мінімальною вартістю та мінімальними транзакційними витратами залучення.

Пріоритетним критерієм оптимізації структури власності збиткового підприємства можна вважати мінімізацію ризиків ворожого поглинання та рейдерства, ймовірність підвищення яких особливо посилюється в наслідок стрімкого зростання боргового навантаження підприємства в період фінансової кризи.

Основним методом оптимізації організаційно-правової форми господарювання та структури власності збиткового підприємства є корпоративна реорганізація, в процесі якої змінюється розмір підприємства (збільшується або зменшується шляхом укрупнення або розукрупнення підприємства) та/або змінюється склад власників і ступінь концентрації статутного капіталу.

У свою чергу, при визначенні критерію оптимізації структури капіталу збиткового підприємства слід звернути увагу на те, що відновлення платоспроможності збиткового підприємства та отримання позитивних фінансових результатів не відбувається миттєво. Тому у процесі оптимізації структури капіталу першочерговим завданням менеджменту підприємства є мінімізація рівня його фінансової збитковості, тобто збитковості власного капіталу.

Враховуючи те, що характерною ознакою структури капіталу збиткових підприємств є критично великий рівень боргу, то та-

ким господарюючим суб'єктам украї тяжко залучити нові кредити для підвищення своєї платоспроможності. Тому основними методами оптимізації структури капіталу збиткового підприємства є збільшення статутного фонду або використання окремих форм реструктуризації кредиторської заборгованості з метою зниження рівня боргового навантаження.

Зважаючи на те, що власники підприємства найбільше зацікавлені у його фінансовому оздоровленні та повинні мати сильну мотивацію щодо здійснення організаційно-фінансової реструктуризації, критерієм оптимізації системи корпоративного управління збиткового підприємства у контексті підвищення ймовірності банкрутства суб'єкта господарювання слід вважати максимізацію захисту майнових прав та інтересів власників підприємства. На нашу думку, цього можна досягти, застосовуючи корпоративний аудит, моніторинг та оцінку корпоративних ризиків, підвищуючи мотивацію топ-менеджменту та покращуючи систему комунікації між центрами фінансової відповідальності.

Таким чином, узагальнимо, що дотримання обґрунтованих критеріїв та методів оптимізації фінансової архітектури збиткового підприємства у процесі здійснення його організаційно-фінансової реструктуризації дозволить стабілізувати фінансовий стан збиткового підприємства та створити привабливі умови для інвестування та здійснення заходів виробничо-технологічної реструктуризації господарюючого суб'єкта.

Література

1. Статистична інформація [Електронний ресурс] Державний комітет статистики України. — Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Механізм управління фінансами підприємств в умовах трансформації економіки: монографія [Текст] / І. А. Ломачинська. — Одеса: Астропринт, 2011. — 280 с.
3. Фінансова архітектура національних корпорацій та її вплив на ефективність фінансової діяльності: монографія [Текст] / В. М. Мельник, Н. В. Бичкова. — Тернопіль: Астон, 2012. — 244 с.
4. *Стріжик У. Р.* Суть фінансового механізму суб'єкта господарювання та його структура / У. Р. Стріжик // Економічний форум. — 2012. — № 3. — С. 411—417.
5. Математические методы оптимизации и экономическая теория [Текст] / Пер. с англ. Г. И. Жуковой, Ф. Я. Кельмана. — М.: Айрис-пресс, 2002. — 576 с.